

A magyarországi műsorterjesztési és médiaszolgáltatási piacon lefolytatott ágazati vizsgálatról szóló jelentéstervezethez érkezett észrevételek összefoglalása

Az észrevételezés menete

A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 43/E. § (2) bekezdése alapján 2021. augusztus 3-án bocsátotta észrevételezés céljából az érintettek rendelkezésére a hazai műsorterjesztési és médiaszolgáltatási piacon folytatott ágazati vizsgálatában készült jelentéstervezetét. Az észrevételeket 2021. szeptember 3-áig fogadta a GVH.

A fennálló észrevételezési idő alatt összesen hat, az ágazatban működő vállalkozás (médiaszolgáltató, illetve szakmai szervezet) nyújtotta be álláspontját a jelentéstervezettel kapcsolatban.

A Tpv. 43/E. § (4) bekezdése alapján a GVH az írásbeli észrevételekről készült összefoglalót, illetve az érintett piaci szereplőknek a jelentés tartalmára vonatkozó érdemi észrevételeit tartalmazó dokumentumokat – ha kéri – a jelentéssel egyidejűleg és azonos helyen hozza nyilvánosságra. Jelen összefoglaló e törvényi rendelkezés végrehajtásának céljából készült.

A GVH az ágazati vizsgálati jelentés véglegesítése során áttekintette az egyes beérkezett észrevételeket, és amennyiben ezekre tekintettel (a beszerzett információk egyenként és összességében elvégzett értékelése keretében) indokoltnak látta, módosításokat hajtott végre az észrevételezésre kiküldött jelentéstervezet szövegében.

Az alábbiakban a GVH a beérkezett észrevételeket azok érdemi tartalma szerint, témacsoportokat képezve foglalja össze.

Az egyes témákhoz kapcsolódó összefoglalók a véleményt beküldő piaci szereplők egyedi álláspontját ismertetik. Azokra a GVH jelen összefoglalóban nem reflektál. A GVH részletes álláspontját az ágazati vizsgálat eredményeit összegző jelentés végleges szövege tartalmazza.

Médiaszolgáltatók kiszolgáltatottsága

Míg a jelentéstervezet elsősorban a kisméretű műsorterjesztő vállalkozások piaci helyzetével és kiszolgáltatottságával foglalkozik, addig fontos megemlíteni, hogy a médiaszolgáltatók is sok esetben kiszolgáltatott helyzetben lehetnek, főleg a nagyméretű műsorterjesztőkkel szemben (pl. áralkuk, fizetési határidők, EPG pozíciók és előfizetői csomagok tartalmának meghatározása). Árbevételük jelentős része ugyanis a műsordíjból származik, miközben ennek határidőben történő kifizetését nehéz kikényszeríteni, hiszen az egyetlen lehetséges szankció, a műsorjel megszakítása, nem életszerű. Ez a lépés a hirdetési bevételeket is csökkentené és a fogyasztók csatornáról alkotott véleményét is rontaná, a nézettség csökkenésével járna.

Szintén probléma, hogy nincsenek auditálva az előfizetős számok, így a médiaszolgáltató nem tudja ellenőrizni, hogy valójában hány előfizetőhöz jutott el a csatornája, kénytelen a műsorterjesztő által jelentett számokat elfogadni. Érdemes lehet továbbá egy önszabályozó testület létrehozása, amely ajánlásokkal és etikai bizottsággal segítené az iparági szereplők munkáját.

Jogdíjfizetés

Az Artisjus Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület részére mind a műsorterjesztők, mind a médiaszolgáltatók megfizetik a kisjogos zeneművek után a jogdíjakat. Ez ugyanazon szerzői művekre vonatkozó jogdíj duplikált megfizetését jelenti, ráadásul nagyságrendje miatt mind a médiaszolgáltatók, mind a műsorterjesztők részére nagy terhet jelentő költség, ezért normatív, egyértelmű szabályozás megalkotása javasolt.

Kisebb műsorterjesztők helyzete és közös beszerzési társulása

Nem elegendő kizárólag a műsordíjakat figyelembe venni és összehasonlítani a kisebb és nagyobb műsorterjesztők piaci helyzetének összevetésekor, hiszen számos egyéb olyan tényező is van, ami befolyásolja a médiaszolgáltatók és a műsorterjesztők közötti kapcsolatot és pénzáramlást (pl. EPG pozíciók, reklámok). Ezzel együtt is, piaci információk és vállalati tapasztalatok alapján számos esetben még a szervezeten fellépő kisebb műsorterjesztők sem tudnak közel azonos feltételeket elérni az áralkuk során, mint a nagyobb méretű versenytársaik. Mivel a közös beszerzési társulás potenciális mérete és növekedési potenciálja csak korlátozott lehet, így nem tűnik reálisnak a nagyobb méretű műsorterjesztőkkel azonos feltételek elérése.

Fontos továbbá, hogy a kisebb műsorterjesztők közös beszerzési társulásba való tömörülése csak abban az esetben jár ténylegesen a tranzakciós költségek és az adminisztrációs terhek csökkenésével (és ezen keresztül kedvezőbb műsordíjakkal), ha azonosak a kereskedelmi feltételek, illetve elegendő egyetlen szerződés és egyetlen számla kiállítása a médiaszolgáltató részéről. Ezzel maximalizálhatók a hatékonysági előnyök.

JBE csatornák csomagban történő értékesítése

A csomagban történő értékesítés bevált gyakorlat a médiapiacra, ráadásul az alacsonyabb árak következtében végső soron kedvező a fogyasztók számára is. Problémát egyedül erőfölényes helyzetben okozhat, ez viszont kizárt a magyar piacon a nagyszámú magyar nyelvű csatorna, a JBE csatornák alacsony közönségaránya, az alternatív médiaszolgáltatási lehetőségek fejlődése és a műsorterjesztők jelentős alkuerje miatt. Ilyen körülmények között viszont a JBE szolgáltatók számára versenytársaikkal szemben hátrányos elbánást eredményezne a jelentéstervezetben közölt javaslat.

Az erőfölényes helyzet vizsgálatához szükséges a releváns piac definiálása és azon a piacon hatáselemzés elvégzése. Még szűk piacdefiníció esetén is kizárják az erőfölényes pozíció lehetőségét a jelentéstervezetben feltárt trendek (a tematikus csatornák térnyerése és ezzel párhuzamosan a JBE csatornák közönségarányának csökkenése, a nélkülözhetetlen csatornákról feltárt piackutatási eredmények).

A hatáselemzés során pedig nem önmagában, hanem a fogyasztói előnyökkel együtt értékelendő a magatartás, ahogyan a műsordíjakat sem lehet pusztán önállóan vizsgálni. A magasabb műsordíj ugyanis nem egyértelműen az alkupozíció hiányának tudható be, annak fő oka az, hogy a nagyobb nézettségre igényt tartó csatornák (pl. sportcsatornák) műsorelőállítási költségei is magasabbak. A hivatkozott nemzetközi jogesetek áttekintéséből szintén következik, hogy a nemzetközi trendek alapján nem vet fel versenyjogi aggályokat a médiaszolgáltatások csomagban történő értékesítése.

Összességében szükséges lenne az erőfölényes helyzet vizsgálatához a jelentős piaci erővel (JPE) és a jelentős befolyásolási erővel (JBE) rendelkező médiaszolgáltatói definíciók közötti viszony tisztázása.

Ugyanakkor érkeztek olyan észrevételek is, amelyek egyetértettek a csomagban történő értékesítés megszüntetésének javaslatával.

Szolgáltatóváltás könnyebbé tétele

A szolgáltatóváltás és számhordozás részletes szabályairól szóló 23/2020. (XII. 21.) NMHH rendelet nagymértékben megkönnyítette a szolgáltatóváltást a műsorterjesztésre csomagban előfizető fogyasztók jelentős többségének. A rendelet alapján a szolgáltatóváltási igény bejelentése után az adminisztrációt a két szolgáltató köteles egymás között intézni, rövid határidővel. További könnyítés ezért nem indokolt.

Ráadásul a fogyasztók a hűségidő alatt is felmondhatják a műsorterjesztővel kötött szerződésüket, amennyiben az megszüntet egy csatornát. A műsorterjesztőknek ugyanakkor nincs ráhatásuk a médiaszolgáltatók magatartására a csatorna megszüntetése, zsánerének megváltoztatása, illetve a szerződéskötéstől való elzárkózása terén, a kockázatot és a hátrányos következményeket azonban mégis

ezek a vállalkozások viselik. Ezért javasolt a szabályzás felülvizsgálata, a felmondási jog alóli kivételként kezelve az említett eseteket.

Másik oldalról, bár a fogyasztók váltási hajlandósága szempontjából valóban releváns tényezők a jelentéstervezetben feltárt technikai nehézségek, a médiafogyasztási szokások átalakulásával a jövőben vélhetően nem a lineáris szolgáltatások közötti váltás lehetősége lesz a meghatározó.

Kisebb műsorterjesztők kilépése a piacról

A földfelszíni és a műholdas műsorterjesztés, illetve az OTT szolgáltatások csak részben képesek helyettesíteni a kábeltelevíziós szolgáltatást. Ráadásul a kábeltelevíziós szolgáltatás megszűnésével egyidőben a vezetékes internetszolgáltatás is vélhetően megszűnik az adott településen, tovább növelve a problémákat.

A kisebb műsorterjesztők piacról való kilépése ráadásul a versenyhelyzetre szintén negatív hatással lesz, ha a piacon végbemenő fúziók hatására monopol helyzet alakul ki számos településen, melyet nem old meg a helyettesítő technológiák alkalmazásának lehetősége.

Másrészt viszont, az itt tárgyalt potenciális helyettesítési lehetőségek a releváns termékpiac meghatározásában is meg kell, hogy jelenjenek.

Ingyenes földfelszíni sugárzás felülvizsgálata

A jelenleg hatályos szabályozás értelmében a TV2 és az RTL Klub csatornák a földfelszíni digitális műsorterjesztési szolgáltatás által kódolatlanul (ingyenesen) hozzáférhetők, melynek hatása magasabb nézettség és az annak következtében szerzett magasabb médiaszolgáltatói reklámbevétel. Ebben a körben is indokolt lenne a szabályozás felülvizsgálata, a fogyasztók közötti különbségtétel megszüntetése.